

Dạy học môn Chính tả cho học sinh lớp 4 thành phố Cao Lãnh theo hướng phát triển năng lực người học

Kiều Thị Hoa Lê

ThS. Trường ĐH Đồng Tháp

Received: 10/10/2024; Accepted: 18/10/2024; Published: 24/10/2024

Abstract: Teaching oriented towards developing student capacity is an advanced educational trend in the world. Teaching in the direction of developing students' capacity is to focus on forming students' cognitive capacity and self-study capacity, and to form students' capacity, teachers need to ensure that they have all the necessary elements. elements: content, method, form of organization and assessment.

Keyword: Capacity, Capacity Development, Teaching, Spell.

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết số 29 - NQ/TW của Hội nghị Trung ương 8 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá XI về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo chỉ rõ: “Đối với giáo dục phổ thông (GDPT), tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho học sinh (HS); đồng thời tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức kỹ năng của người học.”

Trong thực tế hiện nay, thói quen và kỹ năng (KN) viết đúng Chính tả của HS tiểu học chưa tốt. Đặc biệt là đối tượng HS tiểu học ở vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa do điều kiện học tập ở nhà trường còn hạn chế. Các em ít được rèn luyện về ngôn ngữ qua các phương tiện sách báo. Một trong những nguyên nhân đưa đến thực trạng HS sai chính tả hiện nay là do các em đọc như thế nào viết như thế ấy. Các em chưa nắm vững quy tắc ngữ âm của chữ quốc ngữ và ít được biết đến một số mẹo luật chính tả cơ bản. HS tiểu học Đồng Tháp cũng như nhiều địa phương khác, ngoài mắc lỗi chính phổ biến như mọi vùng miền, các em còn mắc lỗi chính tả do ảnh hưởng của phát âm địa phương. Vì thế sửa lỗi chính tả cho các em theo hướng phát triển năng lực nhằm giúp các em khắc sâu các biện pháp tự mình phát hiện ra lỗi, sửa lỗi để ghi nhớ.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm liên quan

*Khái niệm năng lực

Theo tác giả Trần Thị Thanh Thủy: *Năng lực* là khả năng huy động tổng hợp các kiến thức, KN và

các thuộc tính tâm lý cá nhân khác nhau như hứng thú, niềm tin, ý chí ... để thực hiện thành công một loại công việc trong một bối cảnh nhất định.

Năng lực là khả năng thực hiện thành công hoạt động trong một bối cảnh nhất định nhờ sự huy động tổng hợp các kiến thức, KN và các thuộc tính cá nhân khác như hứng thú, niềm tin, ý chí ... Năng lực của cá nhân được đánh giá qua phương thức và kết quả hoạt động của cá nhân đó khi giải quyết các vấn đề của cuộc sống (theo dự thảo “Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể”, 7 - 2015).

Có hai loại năng lực chung và năng lực chuyên biệt, đặc thù môn học.

Năng lực chung là những năng lực cốt lõi, thiết yếu mà mọi người cần phải có để sống và làm việc hiệu quả trong xã hội. Các hoạt động giáo dục (bao gồm các môn học và hoạt động trải nghiệm sáng tạo), với khả năng khác nhau, nhưng đều hướng tới mục tiêu hoàn thành và phát triển năng lực chung của HS.

Năng lực chuyên biệt, đặc thù môn học: Là năng lực của HS thể hiện ở một lĩnh vực hay môn học cụ thể như: năng lực làm toán, năng lực đọc hiểu, năng lực khoa học ... Tức là, mỗi môn học lại có thể hình thành những năng lực cụ thể đặc trưng của mình, đồng thời góp phần vào việc hình thành những năng lực chung của học sinh. Một năng lực có thể là năng lực đặc thù của nhiều môn học khác nhau.

*Dạy học theo định hướng phát triển năng lực

Theo tác giả Nguyễn Hữu Hợp trong cuốn Hướng dẫn dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho HS tiểu học cho rằng: “Dạy học theo định hướng phát triển năng lực là một xu hướng giáo dục tiên tiến trên thế giới. Trong đó mục tiêu giáo dục không dừng lại ở kiến thức và KN mà đặc biệt chú trọng đến năng

lực HS - khả năng thực hiện thành công các hoạt động trong các bối cảnh thực tiễn cuộc sống trên cơ sở vận dụng không chỉ kiến thức, KN mà còn bày tỏ cả thái độ, tình cảm và những phẩm chất tâm lý” tr5.

Dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho HS “chú trọng tới việc hình thành cho HS năng lực nhận thức, năng lực tự học, các KN giải quyết vấn đề, HS được đọc, được làm quen cách hòa nhập, cách thích ứng với môi trường và cộng đồng trong một thế giới đang thay đổi nhanh chóng. Từ đó, HS sẽ hình thành năng lực căn bản đầu tiên theo định hướng của UNESCO: Học để biết, học để làm, học để tự khẳng định và học để cùng chung sống” tr5.

* So sánh giữa dạy học truyền thống và dạy học theo định hướng phát triển năng lực

	Dạy học truyền thống	Dạy học theo định hướng phát triển năng lực
Mục tiêu	Mô tả không chi tiết và không nhất thiết phải quan sát, đánh giá được.	Mô tả chi tiết và có thể quan sát, đánh giá được; thể hiện mức độ tiến bộ của HS một cách liên tục.
Nội dung	Dựa vào các khoa học chuyên môn, không gắn với các tình huống thực tiễn. Nội dung được quy định chi tiết trong chương trình.	Lựa chọn những nội dung nhằm đạt được kết quả đầu ra đã quy định, gắn với các tình huống thực tiễn. Chương trình chỉ quy định những nội dung chính, không quy định chi tiết.
Phương pháp dạy học	GV là người truyền thụ kiến thức, là trung tâm của quá trình dạy học – HS tiếp thu thụ động những tri thức được quy định sẵn.	GV chủ yếu là người tổ chức, hỗ trợ - HS tự lực và tích cực lĩnh hội tri thức. Chú trọng sự phát triển khả năng giải quyết vấn đề, khả năng giao tiếp.
Hình thức dạy học	Chủ yếu dạy học lý thuyết trên lớp học.	Đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học, trải nghiệm sáng tạo, ứng dụng CNTT trong dạy và học.
Đánh giá kết quả học tập	Tiêu chí đánh giá được xây dựng chủ yếu trên sự ghi nhớ và tái hiện nội dung đã học.	Tiêu chí đánh giá dựa vào năng lực đầu ra, có tính đến sự tiến bộ trong quá trình học tập, chú trọng khả năng vận dụng các tình huống trong thực tiễn.
Vai trò của HS, của GV và của gia đình – xã hội	HS chờ hoạt động theo yêu cầu của GV. GV thiết kế hoạt động dạy học, giảng giải tất cả các kiến thức. Phụ huynh nghe báo cáo kết quả học tập từ GV.	HS tự học, trao đổi với nhau, tự phát hiện ra tri thức mới, tự hình thành kỹ năng, tự giác vận dụng những điều đã học vào thực tiễn cuộc sống, tự đánh giá hoạt động của mình. GV là người giúp HS học tập, hình thành năng lực của mình theo một kế hoạch định trước phù hợp với HS và đảm bảo hoạt động học tập diễn ra thành công. Phụ huynh tham gia trang trí lớp học, giúp đỡ, hỗ trợ HS thực hiện các hoạt động ứng dụng tại gia đình, địa phương, tham gia kiểm tra, đánh giá quá trình và kết quả hoạt động ứng dụng của HS.

2.2. Phương pháp dạy học sửa lỗi chính tả cho HS lớp 4 TP Cao Lãnh theo hướng phát triển năng lực người học

*Tổ chức các trò chơi học tập.

Trò chơi học tập là một hình thức học tập bằng hoạt động, hấp dẫn HS do đó duy trì tốt hơn sự chú ý của các em với bài học. Trò chơi làm thay đổi hình thức học tập chỉ bằng hoạt động trí tuệ, do đó giảm tính căng thẳng của giờ học, nhất là giúp các em phát huy được tính tự giác, nhanh nhẹn tự tin với bản thân mình. Trò chơi có nhiều HS tham gia sẽ tạo cơ hội rèn luyện KN học tập hợp tác cho HS.

Với các bài tập chính tả, đây cũng là hình thức phù hợp với đặc điểm HS tiểu học khi mà tư duy của các em đang dần hoàn thiện.

Trò chơi: Thi viết tên cây

Mục đích: Củng cố cách viết đúng một số tên cây mở đầu bằng *d*, kết hợp mở rộng vốn từ một số loài cây.

Chuẩn bị: 2 tờ giấy A3 và bút dạ để cho hai nhóm chơi. Chọn 2 nhóm, mỗi nhóm khoảng 4 đến 5 bạn. Chọn một bạn nói to và đồng dạng làm quản trò và một bạn khác làm trọng tài.

Thời gian chơi: 2 phút.

Cách chơi: mỗi nhóm chơi có hai tờ giấy khổ A3 và một bút dạ. Khi bạn quản trò hô “ bắt đầu” các nhóm thảo luận tìm tên các loài cây mở đầu bằng *d* và viết vào tờ giấy. Hết thời gian chơi, các nhóm đính lên bảng tờ giấy mà các em vừa thảo luận và tìm ra tên cây. Trong tài đọc tên cây từng tờ giấy của hai nhóm. Mỗi nhóm viết tên cây đúng được 1 điểm. Nhóm nào nhiều điểm hơn thì nhóm đó thắng.

*Tổ chức các hoạt động ngoại khóa

Hiện nay vấn đề tổ chức các buổi hoạt động ngoại khóa cho HS tham gia trải nghiệm đang được chú ý nhiều. Việc này giúp cho HS được giao lưu và mở rộng môi trường giao tiếp. Tại đây HS được giao lưu ở nhiều nội dung: nói – nghe – hiểu – thực hành. Ngoài ra đây còn là dịp để các em thể hiện bản sắc văn hóa riêng của dân tộc thông qua các câu chuyện kể, bài thơ. Thông qua các hoạt động này các em được luyện nói, luyện KN.

Trong những buổi ngoại khóa tại trường cho HS nhà trường kết hợp tổ chức các sân chơi “Tiếng Việt của chúng em”, “Tìm hiểu chữ Việt”, “Ai nhanh tay, ai nhanh mắt” ... để cho các em giao tiếp lẫn nhau, giữa các lớp cùng khối trong trường.

Tăng cường các hoạt động tập thể ngoài giờ lên lớp là cách tạo môi trường giao tiếp tự nhiên. Trong

môi trường này HS không bị gò bó bởi nội dung bài học nên các em sẽ tự nhiên, thoải mái hơn trong giao tiếp. Đồng thời, nếu tổ chức thường xuyên các hoạt động tập thể theo lớp, khối, trường thì KN sử dụng tiếng Việt của HS sẽ được khắc phục, HS sẽ phát triển nhanh và có ý thức trong khi sử dụng câu từ. Bên cạnh đó các em sẽ tự phát huy được năng lực của cá nhân mình trước đám đông.

***Tổ chức các hoạt động nhóm, tập thể.**

Để chuẩn bị cho các tiết chính tả trong tuần, GV có thể giao nhiệm vụ cho các tổ, lớp về nhà chuẩn bị. Ví dụ: Phát động phong trào sưu tầm tranh ảnh tên các loài cây, con vật được viết bắt đầu bằng con chữ s và dán vào bảng thi đua của các tổ để cả lớp cùng học tập. (con sói, con sứa, cây sao, cây sung, ...)

Hoặc đầu tiết chính tả, thay vì kiểm tra bài cũ GV cũng có thể cho các em chơi một trò chơi nhỏ, mang tính vui để khởi động cho tiết học. Ví dụ: các em hay tìm tên tỉnh được viết bắt đầu bằng chữ l hoặc n. (Lào Cai, Lạng Sơn, Ninh Bình, Nam Định, ...)

Hoặc vào tiết sinh hoạt cuối tuần, để củng cố lại kiến thức bài chính tả của tuần đó, GV có thể cho các

em một số âm thanh: tiếng gà gáy, tiếng còi xe, tiếng đàn... yêu cầu các em ghi những từ tượng thanh đó và xếp chúng thành nhóm tận cùng bằng ng hay nh.

3. Kết luận.

Bản chất của hoạt động dạy học nói chung, dạy học Chính tả trong môn Tiếng Việt ở trường tiểu học nói riêng đều phải hướng đến mục tiêu phát huy vai trò chủ động tích cực của HS. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực là một xu hướng giáo dục tiên tiến trên thế giới. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho HS “chú trọng tới việc hình thành cho HS năng lực nhận thức, năng lực tự học, các KN giải quyết vấn đề, HS được học, được làm quen cách hoà nhập, cách thích ứng với môi trường và cộng đồng trong một thế giới đang thay đổi nhanh chóng.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục & Đào tạo (2017), *Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể*. Hà Nội
2. Nguyễn Hữu Hợp (2016), *Hướng dẫn dạy học theo định hướng phát triển năng lực dạy học cho học sinh tiểu học*, NXBĐHQG Hà Nội.
3. Nhiều tác giả (2007), *Dạy lớp 4 theo chương trình tiểu học mới*, NXB ĐHSP Hà Nội.

Thiết kế công cụ hỗ trợ đánh giá.....(tiếp theo trang 6)

- Mức độ 2: HS nhớ lại, áp dụng được các đối tượng, khái niệm, tính chất toán học liên quan đến tính toán trong tình huống hiện tại.

- Mức độ 3: HS có thể liên kết các thông tin để tính toán trong giải quyết một số vấn đề đơn giản; tạo được kết nối trong các biểu diễn toán học khác nhau; HS đọc, giải thích được các ngôn ngữ toán và mối quan hệ giữa chúng; HS sử dụng được các kiến thức toán học để tính toán và giải quyết được tình huống với những phân tích, lập luận toán học chặt chẽ logic.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu khẳng định tính khả thi và hiệu quả của các công cụ ĐG đưa ra phù hợp với các tiêu chí đánh giá; GV đã phần nào hiểu và biết cách đánh giá theo Thông tư 32. Bên cạnh đó thì mỗi GV cần nêu cao tinh thần, trách nhiệm của một nhà giáo, thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, kỹ năng nghiệp vụ thì mới đem lại hiệu quả cao nhất trong việc DH nói chung và trong đánh giá HS trong DH môn Toán nói riêng. Ngoài các định hướng nêu trên, GV cần tập luyện HS quen

dẫn các dạng tình huống học tập phong phú trong quá trình học tập, trong HĐ khám phá kiến thức mới và thực hành luyện tập để vừa củng cố, mở rộng kiến thức cho HS vừa hình thành kỹ năng tính toán, góp phần cải thiện NLTT của HS.

Tài liệu tham khảo

Bộ GD và Đào tạo (2018), *Chương trình GDPT tổng thể (Ban hành kèm theo Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT)*, Hà Nội.

[2] Bộ GD và Đào tạo (2014), *Tài liệu tập huấn PISA 2015 Việt Nam và các dạng câu hỏi do OECD phát hành lĩnh vực toán học*. Hà Nội

[3] Lê Mạnh Hà, Võ Anh Tuấn (2023), *Phát triển năng lực suy luận ngoại suy cho học sinh lớp 5 trong DH chủ đề hình học*, Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế, Số 2(66).

[4] Lê Mạnh Hà, Nguyễn Thị Ngọc Hà (2024), *Thiết kế tình huống DH tích hợp trong DH chủ đề một số yếu tố thống kê lớp 5 ở các trường Tiểu học trên địa bàn Thành phố Đông Hà, Tỉnh Quảng Trị*, Tạp chí KH&CN Trường Đại học Quảng Bình, Tập 3, Số 24, Trang 1-13.